

Téma: Úvod do ekonomie

Předmět: Ekonomie

Zaslal(a): kate.fool

Ekonomie: jedná se společenskou vědu, která zkoumá nejobecnější souvislosti v ekonomickém životě společnosti. Stručně se dá popsat jako věda o hospodářství

Ekonomika: zahrnuje spíše ekonomickou praxi

Ekonomické teorie:

1. Starověk

Starověké řecko → Homér, Platon, Xenofon, Aristoteles,

Starověký říím → ekonomické názory jsou uváděny různými autory zejména ve spisech se zemědělským zaměřením

2. Merkantilismus

ekonomická teorie 13-14 století

Bohatství země je určena množstvím drahých kovů. Bohatství se vytváří v obchodních vztazích → mezinárodních

cílem obchodu je aktivní obchodní bilance

k tomu slouží protekcionismus, státní subvence a vydávání ochranných děl.

Představitel → → J.B. Colbert (ministr financí krále Ludvíka XIV)

3. Fyziokratismus

ekonomická teorie 18. století

bohatství národů pochází hlavně ze zemědělství

výroba a služby slouží pouze ke spotřebování zem. Přebytků

důraz na produktivní práci jako zdroj národního bohatství

představitel → → Turgot

4. Klasická politická ekonomie

pol. 17. st - 19 století

Liberalismus → maximální omezení pravomoci vlády ve prospěch svobody podnikání

začíná vydání díla BOHATSTVÍ NÁRODŮ Adama Smithse (2. pol. 18 st. → počátek ekonomie jako vědy)

představitelé → → Adam Smith, D. Licardo

5. Keynesiánství

30. léta 20. století

klasický ekonomický tržní systém nezaručuje plnou zaměstnanost a dodatečnou rovnost příjmů a bohatství.

Zdůvodňuje potřebu aktivního působení státu na straně poptávky, snižování nezaměstnanosti, a mírnění dopadů hospodářských krizí. (zásahy státu do ekonomie)

představitel → → John Mayne Keynes (obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz)

6. Monetarismus

moneta = mince (latinsky)

moderní neoklasická ekonomie

důraz na automatické tržní mechanismy, které jsou schopny udržet ekonomiku ve stavu optimálního využívání zdrojů.

Vláda by měla usilovat o vyrovnaní státní rozpočet a omezit přerozdělovací procesy (daně, odvody, dotace)

doporučuje opětovnou ekonom. Liberalizaci

představitel → → Milton Friedman, Fridrich Hayek

Rozdělení ekonomie

1. mikroekonomie

zabývá se ekonomickým chováním jednotlivých subjektů, tedy jednotlivců, domácností, firem, státu

2. makroekonomie

zkoumá ekonomiky jako celek např. → HDP, nezaměstnanost, inflace

Vzácnost a volba

vzácnost → ústřední pojem ekonomie. Lidská přání jsou neomezená

→ zdroje k jejich uspokojení jsou omezená

Hlavní problémy ekonomie

- co vyrábět?
- jak?
- Pro koho?

Ekonomické systémy

1. zvykový
2. příkazový
3. tržní

v praxi → jsou ekonomické systémy smíšené

nejlepší ES? Ten, který řeší odpověď na tři základní otázky → tj. Nejefektivnější (maximální užitek)

Zvykový systém

- je nejstarší
- rozhodování je založeno na zvycích a tradicích

Příkazový systém

- plánovaná ekonomika
- vše se muselo předem naplánovat centrálním plánem → vládou
- je externí → v čisté podobě → lze najít velmi zřídka
- nevýhody!!! → závislé na vůli představitelů vlády

Tržní systém

- volné podnikání
- co a kolik vyrábět → rozhoduje „nabídka x poptávka“
- jak? → rozhoduje trh
- nevýhody!! → funguje v podmínkách dokonalé konkurence

Potřeby

- vznik potřeb je výchozím bodem pro ekonomické aktivity

potřeba = subjektivní pocit nedostatku či přebytku, který nás nutí tento nedostatek či přebytek odstranit

představitel → → Abraham Maslow

Druhy potřeb:

- každý člověk má odlišné potřeby. Potřeby se neustále mění
- čím je člověk vzdělanější a bohatší, tím více má potřeb
- existují různé věci potřeb: biologické x kulturní

hmotné x nehmotné

zybtné x nezbytné

individuální x společenské

současné x budoucí

potřeba → subjektivní pocit

prostředky k uspokojávní potřeb

statky, služby, spotřeba

potřeby uspokojujeme spotřebou

STATKY

v ekonomii rozumíme pod títo pojmem širokou škálu věcí a hodnot. Které mohou uspokojovat lidské potřeby. **Statkem může být jakýkoliv produkt lidské práce nebo i přírody, které slouží k uspokojování potřeb a zvyšuje užitek**

Dělení statku:

Podle podstaty

1, hmotné

2, nehmotné

Podle způsobu spotřeby

1, výrobní (kapitálové)

2, spotřební

Podle vztahu k výrobě

1. volné

2, ekonomické (výrobní)

Podle pohyblivosti

1, movité

2, nemovité

Podle délky spotřeby

1, krátkodobé

2, dlouhodobé

Služby

je cizí činnost sloužící k uspokojování potřeb. Jejím výsledkem je užitečný efekt, ne hmotný statek (výrobek)

Věcné → obnovují nebo zlepšují hmotné statky(oprava ledničky, střechy, domu, či auta)

osobní →

KAPITÁL

obecně jsou to prostředky, které nespotřebáváme, ale užíváme jich k vytvoření zisku. Jsou výsledkem předchozí výroby.

Kapitálem jsou věcné statky, výrobní prostředky, peníze, cenné papíry, akcie, někdy i patenty, licence.

Výnos z použití kapitálu je: podíl na zisku, úrok, případně dividenda (výnos z vlastnictví akcie)

zdroje kapitálu:

1. vlastní kapitál – patří majiteli, na začátku vznikla vkladem základního kapitálu a je postupně zvětšován podnikatelskou (výdělečnou) činností
2. cizí kapitál – je dluh (závazek) podniku, který musí být v určité době splacen

Druhy kapitálu:

- výrobní (reálný): budovy, zařízení, stroje, suroviny, materiál...
- finanční : peněžní prostředky na účtech a v hotovosti
- fiktivní : cenné papíry jako akcie, sněmky, dluhopisy atd.

2 → ROZDĚLOVÁNÍ A PŘEROZDĚLOVÁNÍ

rozdělování: kdo se zúčastnil výrobního procesu, dostává → mzdu (zaměstnanci), rentu (vlastníci přírodních zdrojů), zisk-úrok (ten, kdo vkládá kapitál) → → → → MUSÍ ODVÉST ČÁST

DO STÁTNI POKLADNY VE FORMĚ DANÍ, SOCIÁLNÍHO A ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ → → → →
přerozdělování: nástrojem jsou veřejné státní rozpočty, pro členy společnosti, kteří se na výrobě nepodílely (děti, důchodci, nemocní)

3 → SMĚNA

Proces, ve kterém nabízející (výrobci, obchodníci) hledají poptávající (kupce) své zboží a služby, aby realizovaly svůj zisk.

Lidé vyměňují své mzdy za výrobky kterými uspokojují své potřeby.

Až při směně se pozná, zda výrobky nebyly vyrobeny marně.

Hospodářský proces: výroba, rozdělování, přerozdělování, směna, spotřeba.

Hospodaření: uskutečňování hospodářského procesu

cílevědomé hosp. Prostředků a práce ve výrobním procesu za účelem zhotovení výrobku nebo poskytnutí služby a dosažení zisku při hospodaření musí být uplatňována zásada hospodárnosti

hospodárnost → efektivnost - uskutečňování hospodářských procesů z co nejnižšími vstupy výrobních činitelů a získání co nejvyšších výstupů

cílem hospodaření → je vytvářet výrobky s vysokými užitnými hodnotami při úspoře vynaložených výrobních činitelů

hospodářské procesy → se všemi fázemi se uskutečňují v celém národním hospodářství

(ekonomika celého státu)

hospodářských procesů se účastní všechny subjekty národního hospodářství:

- **FIRMA**
- **DOMÁCNOST**
- **STÁT**

Životní úroveň

životní úroveň je stupeň uspokojování hmotné, duševní potřeby lidí. Také zahrnuje souhrn životních podmínek. Za kterých jsou tyto potřeby uspokojovány.

Dle čeho posuzujeme životní úroveň (složky)

1. **osobní spotřeba obyvatelstva** – jedná se o spotřebu zakoupených i doma vyrobených prostředků použitých v domácnostech (např. Spotřeba vody, plnu, energie, surovin, oblečení, apod.) posuzuje se množství i kvalita spotřebních předmětů
2. **společenská spotřeba** – většinou se jedná o služby poskytované společností. Jako např. Školství, zdravotnictví, sociální zabezpečení, ale i např. Zajištění bezpečnosti a obrny státu. Správu státu atd.
3. **Úroveň bydlení** – velikost, kvalita, vybavenost bydlení rodin
4. **volný čas** – posuzuje se délka a kvalita času na odpočinek, zábavu, sport, kulturu
5. **sociální jistoty** – jak jsou lidé zabezpečeni v důchodu, v nezaměstnanosti, nemoci, atd.
6. **Pracovní podmínky** – v práci získávají lidé peníze na uskutečnění ostatních složek životní úrovně. Proto se posuzuje délka pracovní doby, intenzita práce a také pracovní prostředí.
7. **Životní prostředí** – ovlivňuje životní úroveň stále významněji. Tvoří jej čistotavody, ovzduší, půda, upravenost obcí, architektura, okolní příroda a krajina.

Tržní ekonomika, trh a tržní mechanismus

- charakteristika
- nabídka
- poptávka
- působení nabídky a poptávky

TRH → oblast ekonomiky, kde se střetává poptávka a nabídka prostřednictvím směny zboží

koupe a prodeje se uskutečňují na tržnici, v prodejně, v kanceláři, po telefonu, přes internet

TRH je základní prvek tržního hospodářství

TRH

Pro tržní ekonomiku je charakteristický trh.

- Nasycený
- otevřený
- konkurenční

pak je účinné využití trhu jako regulátoru výroby.

Dělení trhu

z územního hlediska

podle počtu zboží, které na trhu sledujeme

podle předmětu zboží, se kterými se na trhu obchoduje

DĚLENÍ TRHU PODLE ÚZEMÍ

- trh místní → (oblastní, regionální) několik malých obchůdků malém městečku. Např: místní speciality založené na tradici)
- trh národní → vznik na základě dělby práce a lepších prac. Možností, postupné splnutí místních trhů (ochranářská politika státu pro výrobce)
- trh světový → spojení národních trhů je jen částečné s dělbou práce a specializací vzniká mezinárodní obchod a světový trh.

DĚLENÍ TRHU PODLE POČTU ZBOŽÍ KTERÉ NA TRHU SLEDUJEME

- trh dílčí → trh, na kterém se prodává a kupuje jediný druh zboží (trh oděvů, bot atd.)
- trh agregádní → trh veškerého zboží

DĚLENÍ TRHU PODLE PŘEDMĚTU ZBOŽÍ SE KTERÝM SE NA TRHU OBCHODUJE

- trh výrobků a služeb
- trh výrobních faktorů (práce, půda, kapitál)
- trh peněžní a kapitálový

Domácnosti → jednotlivý členové vlastní ekonomické potřeby, hledají cesty k získávání statků a služeb (např. směnou), mezi subjekty nejpočetnější

na trhu → poptávají statky a služby k uspokojování svých potřeb

na trhu výrobních faktorů (jsou výhradními vlastníky vf) nabízejí tyto vf prodávají je firmám

cíl domácnosti → maximalizace užítku

firmy (podniky) → na trhu → nabízejí své výrobky a služby

nakupují práci a půdu i kapitál

→ cíl firem → maximalizace zisku

stát (vláda) → poskytuje veřejné statky, chrání tržní prostředí, ochrana žp, udržování rovnoměrného vývoje ekonomiky, péče o sociálně slabší skupiny obyvatelstva

Zboží

statek nebo služba, které jsou určeny pro trh (ke směně za peníze nebo jiný statek či službu)

na trhu má zboží tyto vlastnosti:

1. užitnou hodnotu (užitečnost, užitek)
2. hodnotu
3. směnnou hodnotu

- užitná hodnota → schopnost uspokojit potřeby
- směnná hodnota → výměna / směna jednoho zboží za druhé
- hodnota zboží → množství práce, přírod. Zdrojů, a kapitálu ve zboží obsaženo

Tržní subjekty → - domácnosti

- firmy
- stát

POPTÁVKA

- vyjadřuje množství zboží či služeb, které jsou kupující ochotni koupit na trhu za určitou cenu (P)

Dělení poptávky

- agregátní → nebo celková poptávka, je to poptávka všech kupujících po všech druzích výrobku
- dílčí → je to poptávka všech zákazníků po konkrétním druhu výrobku
- individuální → poptávka jednoho kupujícího po konkrétním výrobku

zákon klesající poptávky

- zákl. Vlastností poptávkové křivky je její klesající sklon
- tuto vlastnost poptávkové fce nazýváme zákon klesající poptávky
- při nižší ceně budou, za jinak stejných okolností, kupující ochotni koupit více jednotek určitého zboží

faktory ovlivňující poptávku

- cena kupovaného zboží
- ceny substitutů
- ceny komplementů
- výše příjmů
- zvyky a preference kupujícího
- očekávání

komplement → doprovodný výrobek (cd přehrávač = cddisk)

substitut → pokud se zvýší cena 1 statku, zvýší se poptávka po 2 statku (rohlík, houska)

nabídka → ochota prodat určité množství produkce za určitou cenu

dělení nabídky:

1. agregátní → souhrn všech zamýšlených prodejů, se kterými přicházejí výrobci na trh, cenu určuje trh
2. individuální → nabídka jednoho výrobce, je určena objemem výroby tohoto jednotlivého výrobce a cenou jeho zboží
3. dílčí (tržní) → představující součet individuálních nabídek jednotlivých firem na určitém trhu, pouze jednoho druhu zboží

zákon rostoucí nabídky → se zvyšující se cenou stoupá nabízené zboží

faktory ovlivňující nabídku

- cena nabízeného zboží
- cena substitutů
- počet výrobců či dodavatelů
- výrobní náklady
- specifické faktory
- hospodářská politika státu
- očekávání

cena

směnná hodnota statku, služby tj. Protihodnota potřebná pro získání zboží nebo služby ve směně

množství peněz které musí být za kupované a prodávané zboží zaplaceno

vzniká vzájemným působením prodávajícího a kupujícího, bez ohledu na to, zda o ceně přímo jednají.

Tržní ekonomická rovnováha

- nastává v případě, že se poptávané množství = nabízenému množství
- jedná se však jen o ideální stav, který nemůže v tržních podmínkách nastat, neboť na trhu existuje přebytek (nabídka > poptávka) nebo nedostatek (nabídka < poptávka)
- cena, při které dochází k tržní rovnováze (tj. K rovnosti mezi nabízeným a poptávaným množstvím), se označuje jako rovnovážná cena nebo cena vyčišťující trh

Nadbytkové zboží

při cenách nad průsečíkem nabídky a poptávky

- na trhu vážne odbyt
- výrobci snižují ceny
- klesá vyrobené množství
- zvýšení poptávky
- doprodej zboží

nedostatek zboží

- kupující ochota platit vyšší ceny
- prodejci cenu zvýší
- zvýšení nabízeného zboží

- snížení poptávky
- rozdíl mezi nabídkou a poptávkou se snižuje

tržní mechanismus

- kupující a prodávající na trhu vstupují do vztahů, jejichž výsledkem je určení ceny a množství poptávkového zboží – tržní mechanismus
- trh tak reguluje množství vyráběného, nabízeného, kupovaného a spotřebovávaného zboží v celé ekonomice a národním hospodářství, což vede k hospodárnému rozdělení zdrojů ve společnosti

Konkurence

konkurence na straně nabídky

konkurence cenová x necenová

- obě formy na trhu se doplňují

jejich působení – pozitivní i negativní vliv na ekonomiku

necenová konk. Růst kvality x plýtvání na reklamu. Horlivé přesvědčování spotřebitelů,

čerpání omezených přírodních zdrojů a ekologické zatěžování

DOKONALÁ A NEDOKONALÁ KONKURENCE

- konkurence na straně nabídky se z hlediska podmínek jakou mají výrobci a prodejci na trhu.
- - dokonalá: základní podmínkou pro správné rychlé a optimální fungování tržního mechanismu (rovné podmínky pro všechny účastníky trhu)
- nedokonalá: v reálné ekonomice existuje vždy pouze v různé míře. Vznikají poruchy fungování tržního mechanismu tzv. Selhání trhu

Dokonalá - ideální stav,

- základem: naprosto rovné podmínky pro všechny účastníky
- předpoklady: volný vstup do odvětví (stejná možnost vyrábět kterýkoli výrobek pro všechny vlastníky odpovídajících vf)
- stejná míra informovanosti všech eko. Subjektů na daném trhu
- homogení produkce
- velký počet výrobků
- maximalizace zisku - možná - úspory ve výrobě

Nedokonalá konkurence

je stav na trhu kdy je porušena aspoň jedna 1 z následujících podmínek

1. dokonalé šíření informace
2. konogenita výrobku (výrobky jsou stejné)
3. velký počet výrobků na trhu
4. nulové náklady na vstup/ výstup z odvětví

druhy: monopol, oligopol, monopolistická konkurence

MONOPOI:

je vrcholnou formou nedokonalé konkurence znamená do doslova „jeden prodávající,,

monopoly vznikají když: 1. klíčový zdroj vlastní 1 firma

2. vláda udělí jediné firmě výhradní právo na výrobu určitého statku
3. díky výrobním nákladům je jeden velký výrobce efektivnější než malý výrobce

výhody:

- výrobce sám určuje výrobou tzv. Monopolní cenu
- poptávka a nabídka, jakožto tržní síly přestávají fungovat
- výrobce nic nenutí na vyšší náročnostna kvalitu
- monopol vytváří trvalý převis (nedostatek zboží) omezuje tal uspokojování potřeb
- nehospodaří co nejefektivněji
- v daném odvětví potlačuje fungování tržního mechanismu

metody v omezování činnosti a vlivu monopolu

- preventivní
- průběžné
- následné

OLIGOPOL

struktura trhuna straně nabídky, kdy v oboru existuje jen velmi málo výrobních firem, respektive těchto pár subjektů dohromady zabírá většinový podíl nabídky. V takovéto situaci může docházet k utajeným jednáním (koluzím) na společně cenové politice a udávání směru vývoje celého odvětví.

- přístup do odvětví omezen
- ceny vyšší - výrobci mají možnost omezovat nabídku - nutí spotřebitele zaplatit více,
- vyrábí méně a prodává za vyšší ceny
- konkurence je omezena, odehrává se převážně v necenové oblasti

MONOPOLISTICKÁ KONKURENCE

nejčastější a nejjemnější forma nedokonalé konkurence. Je někde mezi dokonalou konkurencí a úplným monopolem

na trhu existují firmy s dominantním postavením, ale současně zde působí i řada menších konkurenčních firem.

Velký počet výrobců produkujících blízké substituty, ale s diferencovanou výrobou (výrobce může vyrábět více druhů výrobků) výrobky však nejsou identické a to dává prodejci možnost ovlivnit jejich cenu

bariéry vstupou do odvětví minimální např: maloobchod, pohostinství, ubytovací služby.

kritérium	Dokonalá konkurence	Monopolistická konkurence	oligopol	Absolutní monopol
Počet firem	Velmi mnoho	Mnoho	Málo	Jedna
Produkt	Homogenní	Diferencovaný	Diferencovaný	Jedinečný
Bariéry vstupu	Žádné	Žádné	Určité	Velké
Možnost ovlivnit cenu	Žádná	Omezená	Značná	výrazná

HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

učastníci hospodářské soutěže (FO i PO) mají právo rozvíjet svou činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu, jsou však povinni dodržovat právně závazná pravidla

hospodářskou soutěž bychom mohli přirovnat k pojmu konkurence

zneužití h. Soutěže

-nekalá soutěž

-nedovolené omezování h. Soutěže

NEKALÁ SOUTĚŽ

- definuje a upravuje přímo obchodník zákoník.
- Klamavá reklama
- klamavé označení zboží a služeb
- vyvolávání nebezpečné záměny
- parazitování na pověsti podniku, výrobků a služeb
- podplácení
- zlehčování
- porušení obchodního tajemství
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí

NEDOVOLENÉ OMEZOVÁNÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

- dohody soutěžitelů omezující hospodářskou soutěž
- dohody o sloučení soutěžitelů (vedoucí k podílu na trhu větším než 40% tzv, dominantní postavení)
- jejich zneužití na úkor ostatních soutěžících a zákazníků
- zneužití monopolního nebo dominantního postavení soutěžitelů

zákon o ochraně h.s. Se také nazývá **protimonopolní zákon**

zákon je nástrojem v rukou **úřadu pro hospodářskou soutěž** v případech selhání trhu

NEZAMĚSTNANOST

- znamená, že část práce schopného obyvatelstva nenachází zaměstnání

ROZSAH NEZAMĚSTNANOSTI

- vyjadřujeme prostřednictvím tzv. Míry nezaměstnanosti (n)
- u = míra nezaměstnanosti
- U = počet lidí bez práce
- t = počet nezaměstnaných lidí
- určité malé procento (cca 2%) je pro fungování tržního mechanismu a pro ekonomický růst země považován za pozitivní jev – má stimulační účinky na oblast pracovních sil

KDO JE Z POHLEDU EKONOMIE NEZAMĚSTNANÝ:

- zaměstnaní – obyvatelstvo, které má placené zaměstnání, nebo sebezaměstnání (včetně osob dočasně v práci. Ale s formální vazbou k zaměstnání)
- nezaměstnaní – nemají placená zaměstnání ani sebezaměstnání, přitom práce aktivně hledají a jsou ochotni během určité doby nastoupit. Jde o osoby schopné a ochotné pracovat
- ostatní – studenti, penzisté, invalidé, ženy na mateřské, = ekonomicky neaktivní obyvatelé

DRUHY NEZAMĚSTNANOSTI

- přirozená (dobrovolná) míra nezaměstnanosti
- nedobrovolná míra nezaměstnanosti (překroč. 10%) nastává za situace, kdy počet zájemců o práci je větší než počet volných pracovních sil

DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI

- ekonomický – vysoká nezaměstnanost je projevem plýtvání zdroji, protože během depresí, kdy je nezaměstnanost vysoká nevytváří ekonomika tolik, kolik je schopna.

Ztráty kde kterým dochází v období vysoké nezaměstnanosti jsou největším doloženým mrháním zdroji v současné ekonomice. Většinou jde hlavně o - ciklické nezaměstnanosti

- sociální - je to hlavně dlouhodobá nedobrovolná nezaměstnanost, která přináší lidské sociální a psychologické škody. Je dokázáno, že nezaměstnanost vede ke zhoršování fyzické i psychického zdraví, vede k vyššímu výskytu srdečních chorob, alkoholismu a sebevražd

INFLACE

KAM PATŘÍ EKONOMIKA PODNIKŮ?

- mikroekonomie → zabývá se chováním malých ekonomických jednotek. např. Domácností, firem, jednotlivých trhů ... které operují v rámci národní ekonomiky
- makroekonomie → měření, vysvětlení, a předvídání chování a vývoje ekonomiky jako celku, ekonomická realita zkoumána z hlediska celého národního hospodářství

PODNIK

- v ekonomii se jedná o soubor hmotných osobních a nehmotných složek sloužících podnikání - podnikatelský objekt, které někdy splývá s pojmem firma.
- V praxi může být jeden podnik pouze jednou provozovnou velké firmy - tedy pouze částí nějaké firmy
- organizovaná hospodářská jednotka, ve které se používají výrobní činitelé (vstupy výroby) práce, přírodní zdroje, kapitál
- v podniku pracují lidé - používají při práci věcné činitele: materiál, suroviny, nářadí ... aby získali statky a služby
- tyto získané st. A sl. Nazýváme výkony podniku
- získané st. A sl. Jsou určeny jiným lidem a budou jim prodány za peníze na trhu (směna)

vstupy (výrobní faktory)   podnik

výstupy (statky a služby)

- - - → transformace

— →

náklady a výdaje

majetek + zaměstnanci

výnosy (příjmy)

vědomosti, zkušenosti a informace

ZNAKY PODNIKU

- právní samostatnost → právní subjektivita, tj. Způsobilost k právům a povinnostem a právo jednat svým jménem v právních vztazích.
- Hospodářská (ekonomická) samostatnost - která znamená, že podnik zcela samostatně hospodaří, to znamená že: ze svých výnosů uhrazuje své náklady a dosahuje zisku. Samostatně rozhoduje o použití svých zdrojů a o předmětu činnosti
- vystupuje na trhu jako samostatný subjekt
- samostatné rozhodování o vnitřním organizačním uspořádání a způsobu řízení.

Vnitřní vazby podniku : → jsou ustanoveny řídicí a organizační strukturou, která vychází z právní formy podnikatelského subjektu. Podrobněji jsou upraveny např. Pracovním řádem (vazby uvnitř podniku)

Vnější vazby podniku: vazby s okolím podniku (prostřednictvím vstupů a výstupů)

Podnik - Okolí

Každý podnik je nucen při své činnosti spolupracovat s velkým počtem různých institucí a jiných firem (obchodní vztahy jsou dané zákony a vyhláškami). Ty tvoří tzv. OKOLÍ PODNIKU

rozhodující prvky okolí podniku: - odběratelé

- dodavatelé
- konkurence

- peněžní ústavy
- nadřízené orgány
- státní orgány kontroly kvality (ČOI)
- státní ekonomické instituce
- orgány státní správy a samosprávy
- kontrolní orgány ekonomického či trestně- právního charakteru

VYTVOŘENÍ PODNIKU

vytvoření podniku má 2 fáze

- ZALOŽENÍ → rozhodnutí společníků o společném podnikání (v písemné podobě dle formy podniku)
- VZNIK → podnik vznikne dnem zápisu do obchodního rejstříku (nebo jiné evidence) podnik tímto dnem získá tzv. Právní subjektivitu

UKONČENÍ ČINNOSTI PODNIKU

má 2 fáze

- ZRUŠENÍ → s likvidací xv bez likvidace podniku) - z vůle společníků, uplynutím doby nebo účelu, rozhodnutí soudu, prohlášením konkurzu
- ZÁNIK → dnem vymazání z obchodního rejstříku

OBCHODNÍ REJSTRÍK

veřejný seznam, do něhož se zapisují zákonem ustanovené údaje o podnikatelských subjektech

každý občan má právo do něj nahlížet a získávat z něj informace o podnikatelských subjektech

je veden rejstříkovým soudem (nejblíže k nám je obchodní soud v Ú.n.L.

Do obchodního rejstříku se povinně zapisují tyto údaje: obchodní jméno a u PO sídlo, FO adresa ičo, předmět podnikání, právní forma právnické osoby, další skutečnosti stanovené zákonem

DRUHY PODNIKU

1. dle předmětu činnosti → a. Výrobní
2. poskytující služby
3. obchodní
4. dle velikosti
  - Malé < 100 (je jich nejvíc)
  - Střední < 500
  - Velké > 500 (mají největší význam)
5. dle rozsahu působnosti
  1. Místní
  2. regionální
  3. národní
  4. celosvětové
6. dle právních forem
  1. Jednotlivci (živnostníci, soukromí zemědělci, ostatní tzv. Profesní komory... lékaři, advokáti, lékárníci)
  2. Skupinové podnikání
    - Obchodní společnosti (s.r.o, a.s., k.s., v.o.s.)
    - Družstva
    - Státní podniky
    - Ostatná formy (frančisink, tiché společenství združení)

PODNIKÁNÍ

- s podnikem je spojeno podnikání
- Podnikání → soustavná činnost provozovaná vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku
- podnikání provozuje PODNIKATEL → osoba, která zakládá a vede podnik (fyzická,

právnícká osoba)

- s podnikáním je spojena cel řada administrativních a právních úkonů. Rozsah těchto úkonů a finanční náročnosti je závislá na formě podnikání
- FO → úkony spojené s vytvořením p. Souvisí především se získáním živnostenského oprávnění
- ŽIVNOST. OPRÁVNĚNÍ → doklad opravňující k provozu podniku, činnosti

VYTVOŘENÍ PŘÁVNICKÉ OSOBY

- proces vytvoření právnícké osoby je náročnější než u FO
- založení podniku → sepsání smlouvy, zakladatelské listiny, stanov u družstev, zápis z ustavující členské schůze
- nejsložitější bývá založení velkých a.s.
- Získání oprávnění k provozování podnikatelské činnosti
- vznik → zápis do obchodního rejstříku (ten, kdo provádí evidenci přiděluje ičo

PODNIKÁNÍ V EU

každý občan ČR má právo podnikat ve kterékoliv ze zemí EU

podnikání navíc usnadňuje jednotný evropský trh → prostor bez překážek, volný pohyb zboží, služeb a kapitál, volný trh pracovních sil

ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ

podmínky pro výkon živnost. Podnikání stanovuje živnostenský zákon

zákon definuje živnost. Podnikání jako: – soustavná činnost provozovaná vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku. Za podmínek stanovených živnostenským zákonem

živnostenské podnikání může provozovat FO i PO

PODMÍNKY PRO PROVOZOVÁNÍ ŽIVNOSTI

živnosti – všeobecné → 18. LET, čistý trestný rejstřík, svéprávnost, žádné dluhy vůči státu

- zvláštní → odborná znalost (živnosti řemeslné, vázané, a koncesované), zvláštní způsobilost (živnost koncesovaná)

ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ

- živnosti ohlašovací (řemeslné, vázané, volné)
- ohlášení živnosti je jednodušším způsobem získání oprávnění k živnostenskému podnikání
- živnosti koncesované → oprávnění k provozování koncesované živnosti vzniká až dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese
- živnostenské oprávnění → je oprávnění provozovat živnost na celém území ČR dle živnostenského zákona. Nemůže být přeneseno na jinou osobu.

Průkaz živnostenského oprávnění:

živnostenský list (ŽL) → u ohlašovacích živností (do vydání ŽL – stejnopis ohlášení s prokázaným doručením příslušného živnostenskému úřadu) ŽL je osvědčením o tom, že byli splněny podmínky stanovené živnostenským zákonem

koncesní listina (KL) → u koncesovaných živností (do jejího vydání – pracovomocné rozhodnutí, jímž byla udělena koncese)

v současné době jsou ŽL a KL nahrazeny výpisem z živnostenského rejstříku (podnikatel se bude prokazovat pouze tímto výpisem na němž může mít uvedeno i několik oborů najednou)

ŽIVNOSTENSKÝ REJSTŘÍK

jedná se o částečně veřejný seznam který se vede v elektronické podobě.

Podání živnostenskému úřadu:

obecní živnostenské úřady a krajské živnostenské úřady = tzv centrální registrační místa (přijímají nejen podání podnikatelů týkající se přímo živností, ale též podání s živností souhlasející)

živnosti

→ přerušeni

→ ukončení (trvalé povahy)

→ zánik (na základě nastálých skutečností)

→ zrušení (po rozhodnutí živnostenského úřadu)

přerušeni živnostenského oprávnění

podnikatel muže požádat o přerušeni platnosti živnostenského oprávnění, musí to podat písemně, na dobu delší než 6 měsíců

zánik živnostenského oprávnění

- smrti podnikatele
- zánikem právnické osoby
- uplnutí doby, pokud byl žv nebo kl na dobu určitou
- výmazem zahraniční osoby
- stanoví- li tak zvláštní právní předpis
- rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění

NĚKTERÉ ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PODNIKATELE

1. povinnost viditelně označit místo podnikání pro doručování (liší-li se od bydliště) obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a ičo
2. na provozovně nebo v místě podnikání, kde se prodává zboží nebo poskytují služby, musí být k dispozici doklady prokazující nabytí zboží nebo materiálu
3. podnikatel zodpovídá za to, že zaměstnanci splňují podmínku bezúhodnosti – pokud jí ukládá zákon
4. podnikatel je povinen na požádání prokázat smluvní vztahy se svými zaměstnanci
5. podnikatel je povinen prokázat totožnost pracovníkům živnostenského úřadu
6. podnikatel je povinen mít na provozovně průkaz živnostenského oprávnění nebo vydané osvědčení pro kontrolu ze strany živnostenského úřadu – vyvěšený na viditelném místě
7. podnikatel je povinen na žádost zákazníka vydávat doklady o prodeji zboží a poskytování služeb
8. je odpovědný za bezpečnost práce svých zaměstnanců – bezpečnost práce + hygienické předpisy
9. povinnost označovat zboží cenami
10. povinnost vést účetnictví – z toho vyplývá, též správné odvádění daní, zdravotního a sociálního pojištění (za sebe i své zaměstnance) + dodržovat závazky vůči dodavatelům, pracovníkům atd.